

221.
Bibliamagyarázat lelkipásztorok részére szolgálatukhoz.

A F É L E L E M .

Irta: Csia Lajos.

A Szentírásban alig van fogalom, melyet annyiféle szó fejez ki, mint a félelmet. A kifejezések egész akálája áll rendelkezésre, hogy a félelmet megnevezze. A félelem nem egységes és nem egyszerű érzelem; hanem két ellentétes érzelmfajtát idézhet fel: a látkeltő mozgást, vagy a dermedt nyugalmat; ennél fogva nem egységes érzelem. Amellett a magában közömbös érzelem mindig valamely tárggyal van összekötve, mely a félelem felidézője, s csak ennek jelenléte teszi az érzelmét félelemmé; a felidéző ok nélkül inkább nyugtalanságnak, aggodásnak, otthontalanságnak nevezhetjük a tárgyatlan érzelmét, nem félelemnek, noha ily esetben is sokszor félelemről szoktak beszélni. Van tehát tárgyatlan félelem is s ezt nyugtalanságnak, aggodalomnak nevezzük.

A határozott félelemnek azonban tárgya van. Aszerint, hogy kitől vagy mitől félünk, a félelemnek különböző fajtáit különböztetjük meg. Van megokolt félelem s megokolatlan félelem; utóbbit gyáva félelemnek nevezhetjük, s azt az embert, ki hajlamos a meg nem okolt félelemre, gyávának. A megokolt félelem nem gyávaság. Aki nem fél akkor, mikor félnie kellene, nem bátor, hanem vakmerő vagy gondatlan /más a gondtalanság/ vagy elrompult, mámoros, ostoba. Bizalom és félelem nem okvetlenül ellentétek. A bizalom csak a megokolatlan félelemnek ellentéte; a megokolatlan félelem a bizalmatlansággal jár karöltve; a megokolt félelem összefér a bizalommal. Ebből következik, hogy a megokolt félelem nem okvetlenül gyötrő; van félelem, mely a nyugalmat, a boldogságot nem zavarja. Mindig megokolt dolog Istentől félni; de annak, aki Isten oltalma alatt áll, megokolatlan embertől félni; de megokolatlan dolog Sátántól és tisztátalan szellemektől is félni, ha azoknak maga fölött hatalmat nem ad életével. Ha jogot ad nekik maga fölött viselkedésével, akkor van oka félni tőlük. A hatóságot Isten rendeli; tehát a hatóságtól úgy kell félni, mint Istentől, ameddig a hatóság Istent vagy Isten igazságos rendjét szolgálja. Angyalok is lehetnek hatóságok, s akkor nekik is félelemmel tartozunk még akkor is, ha tisztátalanok. Engedelmisséggel azonban csak az Istentől félünk emelt hatóságnak tartozunk; annak is csak addig, amíg az Isten akarata ellenére nem követel tőlünk valamit; ha világos, hogy Isten iránt való engedelmisségből állunk ellen valakinek, akkor nem kell és nem is szabad félnünk még a hatóságtól sem, mert testünk fölött esetleg hatalma lehet, de Istentől nem szakíthat el és a szabaditást, melyet Isten ad, nem veheti el tőlünk. Viszont ha a magunk akaratát nézzük Isten akaratának, tévedésünk következményeit viselnünk kell.

Ha a félelem tárgya szerint osztályozzuk a félelemeket, akkor a legnevezetesebb és legfontosabb félelemfajtának az istenfélelmet tarthatjuk. Istentől félni természetes, mert Isten hatalmas, ellenállhatatlan, szeme és keze mindenhová el ér, igazságos Bíró, ki meg nem vonategethető, s ki kitűzte sok részleges ítéletnek és egy általános, mindenkit érintő ítéletnek az idejét. A haláltól csak azért félünk, mert a halál közvetlenebbül szembé állít bennünket Istennel, mint ahogy ez a földi testi életben van; a halálfélelem is istenfélelem. Az istenfélelem is kétféle azonban aszerint, hogy engedelmesek vagyunk-e Istennek vagy nem. Az engedelmes ember istenfélelme bízós, tehát nem gyötrő; az engedetlen ember istenfélelme bizalmatlan, tehát kínzó. A félelem ellentétét éppen ez a viszony határozza meg: a félelem ellentéte a szeretet; hisz azokból, akik Istent szeretik, éppen ez a szeretet kizárja a félelmet. "A szeretetben nincs félelem, sőt a tökéletes szeretet elűzi a félelmet, mivel a félelem gyűlölettel"

jár; aki tehát fél, nem lett tökéletes a jelenetben." /I. Jn. 4:18./
 János e helyen nyilván az Istentől való félelemnek csak egyik fajtá-
 járól szól, arról, amelyből hiányzik a bízalom. Ez a félelem a rette-
 gős félelem; van olyan félelem is, amelyből a rettegés hiányzik. Tu-
 lajdonképpen ezt a nem rettegős félelmet nevezsük istenfélelemnek; míg
 a rettegős félelmet Istentől való rettegésnek nevezhetjük. Csak a rette-
 gős félelem gyötrő; a rettegős félelmet gyötrő volta miatt nem hagyja
 bennünk a szerető Isten, hanem külső belőlünk szeretetével, mely ben-
 nünk akkor jut hatalomra, ha viszontszeretettel felelünk rá. Ha Isten
 iránt való szeretetünk szívünket úgy kitölti, hogy döntéseinknek ki-
 zárólagos indító okává válik, akkor válik bennünk "tökéletessé" a
 szeretet, s az ilyen egészen a szeretettől vezetett szívből eltűnik
 a gyötrő rettegés, de megmarad az istenfélelem, melyben nincs gyöt-
 relom; ellenkezőleg, mely a szívnek gyönyörűséget okoz, mert olyan
 a léleknek, mint a testnek a reggeli testgyakorlás: megadja, hajlé-
 konnyá teszi, frisseséget önt belé, a lelket önmaga urává teszi. Az
 istenfélelem tehát önfegyelmezés: az istenfélő visszatér attól,
 hogy olyasmit tegyen, szóljon vagy gondoljon, ami Egi Uránk nem tet-
 szének. Ez az önfegyelmezés boldogságot ad, nem gyötrelmet, mert jó
 lelkiismeretet eszél. A rossz lelkiismeret, mely tudatában van an-
 nak, hogy Isten akarata ellen törekedünk, okozza a rettegős félelmet,
 mely gyötrí a lelket. Az istenfélelem tehát a jó lelkiismeret táplá-
 lója.

Az elmondottak alapján az istenfélelmet a következőképpen
 írhatjuk körül. Istenfélelem és Istentől való rettegés kizárják egy-
 mását, és ha egyszerre vannak a szívben, harcolnak egymás ellen és e-
 gyik a másikat kiturná igyekeznek a szívből. Ennek az összeférhetet-
 lenségnek oka a kétféle félelemnek különböző eredete. Az Istentől va-
 ló rettegés az engedetlen életből fakad és a rossz lelkiismeretet
 növeli bennünk; az istenfélelem az engedelmeskedni akaró törekvés
 oka, a kétféle félelemnek különböző eredete. Az Istentől való rette-
 gés az engedetlen életből fakad és a rossz/ s így békességet munkál
 Isten és ember között, nyugalmat a szívben, tehát a jó lelkiismeret
 szülője és növelője. Az Istentől való rettegés tehát következmény,
 az istenfélelem ok; már ebből is látszik, hogy alkatuk, jellegük
 egészen különböző. A rettegés büntetésképp jön az emberre, megragad-
 ja s akarata ellenére kínosza az embert. Az istenfélelem az ember a-
 karatából van az emberben, annak jelenlétét kívánja az ember. Ugy
 mondhatnánk, hogy a félelem Istentől jön ránk: ha az ember azt befog-
 adja, szívesen látja, akkor áldásos hatalommá változik az emberben,
 s kint nem okoz; ha az ember eltolja magától s nem szabályoztatja ve-
 le életét, akkor egy időre kizárhatja magából és gondatlanul, gondat-
 lanul élhet; de egy idő múlva részakez az emberre, nem szelíd, fegyvel-
 mes erőként, hanem pusztító viharoként, mely letarolja a lélek virágo-
 it. Ha ok nem lehet életünkben az istenfélelem, büntetésé, okozattá
 válik; ha nem használjuk fel önként a magunk ítélésére, ránk kimondott
 vak, pusztító ítélletté változik. Ha a tudatos szív nem fogadja magá-
 ba az istenfélelmet, akkor szellemünkön át belekapaszkodik, belefuró-
 dik lelkünkbe, annak tudattalan indulataiba és onnan, lelkünk tudat-
 talan részéből férgeséget, büntet bennünket. Az istenfélelem vasvessző,
 mely nevel, igazít, ha a szív hozzá simul; de összetör, ha a szív el-
 veti. Szabadulni tehát nem tudunk tőle; vagy barátként jön segíteni;
 vagy ellenségként megsemmisíteni. A vasvessző témaaz is lehet, nem
 kell, hogy fegyver legyen ellenség kezében: épp így az istenfélelem.
 Az elmondottakból az következik, hogy van szükséges félelem, elkerül-
 hetetlen vagy kényszerű félelem, mely el is kerülhető, ha az Isten-
 től kijelölt feltételeket betöltjük. Vizsgáljuk meg ezeket a félelem-
 fajtaikat a Bibliában.

A szükséges félelem Isten félelme, mely az embert megtanítja arra, hogy az Ur útján járjon /Péld.14:2/, s megtartsa Isten parancsait /Erd.12:13/, mely az Ur követésére indítja azt, aki szívébe fogadja /Mk.10:32/, mely önfegyelmezésre teszi képessé az embert /Sof.3:7/, így haligatásra /Mk.16:8/. Az istenfélő igazságos, mert beleigazodik Isten világrendjébe, ezért nem ütközik össze Isten akaratával; kegyelem, irgalom, áldás, isteni tetszés, bocsánat, biztonság a része /Zsolt.103:11,13, Lk.1:50, Zsolt.128:4, 130:4, 147:11, Péld.14:26, Ezs.7:4, 55:4, 12:4./ Az istenfélő az Ur rajta tartja szemét /Zsolt.33:18/, az Ur angyalai táboroznak láthatatlanul körülötte /Zsolt.34:8/, nincs hát hiányuk /Zsolt.34:10/, jól megy soruk /Zsolt.138:1/, bár egy időre Isten általkadhatja őket Sátánnak, mint Jóbba is tette; de isteni szeme akkor is rajtuk van, s nem engedi, hogy Sátán erejükön felül kísértse őket. Hogy keletkezik az istenfélő szív? Isten azt is adja, mikor olyan szívet ad, amely félti őt /V.Mós.5:26/, azaz olyan szívet, mely látja, hogy az Urat félni kell. Azonban szükséges, hogy mi akarjuk félni az Urat, mint ahogy a Jéaustól meggyógyított embereknek is kellett akarniuk a gyógyulást s engedelmessé válni az oly parancsoknak, mint például: Kelj föl, fogd ágadat és eredd haza! Erődök az istenfélelem, ha biztatjuk egymást erre /Jer.5:24/, vagy ha Isten szeretetét tapasztaljuk, mint Dániel /Dn.10:19/. Istent féljük, ha Isten kirendeltjeit féljük, mint a hűségöt, nő a férjet stb. /Róm.13:3,7/Kf.5:53./ Ha az istenfélelem haszonleső, értéktelen /Jób.1:9./

A kerülendő és elkerülhető félelem tárgya nem Isten és nem Istentől kijelölt személy, ki Istent képviseli, hanem valamilyen ijesztő ember, szellem, esemény. Az istentelen szellem vagy embervilág ugyanis saját akaratát akarja az emberre ráerőltetni, s az embert ijesztéssel törni meg. Isten iránt való hűségünk és az okosság egyaránt parancsolják, hogy ne Sátán-félelmet, ne emberfélelmet s ne sors-félelmet engedjünk a szívünkbe, hanem egyedül istenfélelmet, s amennyiben egyéb félelem kiturni igyekeznék szívünkben az istenfélelmet, szabadulást kérjünk asoktól, mit Isten az öszintének meg is ad. Segít ilyenkor a látás, a valóság ismerése, mint ahogy Elizeus szolgálóján is segített, hogy az ellenség tábora és a város között meglátta az angyalok láthatatlan táborát /II.Kir.6:16/. A asoltáriró azért nem fél a bűgtől, mert tudja, hogy Isten vele van /Zsolt.23:4, 27:1,3, 46:3, 118:6, Sof.3:15/. Emberek mit sem érhetnek nekünk, ha Isten nem ad kezükre, s ha kezükre ad, akkor is csak annyi történhet velünk, amennyi nekünk szükséges, tehát mire szükségünk van. Ennélfogva az emberfélelem hitetlenség, éppen úgy, mint a sátánfélelem. /Ezs.10:24, Ezs.41:10,14, 51:12, I.Pét.3:14, Héber 13:6/. A kísértettől való félelem alapja is a hitetlenség, azért kérünk kell Istent, hogy megszabadítson /Lk.24:37/. Aki a hitetlenség okozta félelemben benne marad s nem kér szabadulást, azal Isten úgy bánik el, mint a hitetlennel.

Van azonban kényyszerű, elkerülhetetlen félelem is. Ilyen az oly bajnak a félelme, melyet Isten ránk akar küldeni, s melyet sokszor meg is jelent vagy sejtett az emberrel /Jób.3:25, Péld.1:26, 10:24/. Sokszor tárgyaltan, megnevehetően félelem lesz urrá a hitetlenség sötétségében járó emberen, mint Pilátuson /Jn.19:8/, vagy a visszaeső keresztyénekén /Róm.8:15/. Mint mondtam, az a félelem rendszerint azokra következik el, kik a nevelő, fegyelmező istenfélelmet nem bocsátják be szívükbe.